

istra`iva~ki jubilej u temeljima petnice

1969-2004.

Pre tridesetpet godina u Valjevu je osnovano Društvo istraživača – prva na tadašnjim YU prostorima organizacija mladih koji su željeli da se u slobodno vreme bave naukom i istraživanjem prirode i društvenih fenomena. Ubrzo se ova ideja epidemijски proširila u mnoge druge gradove, u škole i na univerzitate. Organizovani su zanimljivi, neobični i složeni istraživački poduhvati i akcije sa desetinama i stotinama učesnika, pokrenuti časopisi, izdavačka produkcija... Istraživačka stanica Petnica takođe je jedan od plodnih proizvoda istraživačkog bunara svih i budućnosti okrenutih inicijativa. Zamolili smo našeg mladog saradnika Valjevca Nikolu Božića da na ovom prostoru predstavi ovaj vredan jubilej n

Februara 2004. godine navršava se 35 godina kako je grupa mladih ljudi u Valjevu pokrenula za to vreme dosta neobičnu inicijativu - formiran je Klub mladih istraživača. Do tada prisutan na-in organizovanje slobodnog vremena mladih ljudi nije bio dovoljan da zadovolji sva interesovanja i kreativni zanos pojedinih mladića i devojaka. Njima nisu bile dovoljne radne akcije ni poimljavanje goleti, ni ferijalna letovanja. Pozne šezdesete su bile godine masovnih hipi pokreta u svetu a kod nas godine intenzivnih političkih dešavanja na univerzitetima. Ta renesansa razmišljanja mladih i kreativnih ljudi i preuzimanje brige o sebi, traganje za novim slobodama, kao i velika ljubav prema prirodi i naučno-istraživačkom radu, dovela je do nastanka jedne netipične i neobične organizacije.

Klub mladih istraživača je okupljao mlade ljude, pre svega srednjoškolske i studente, koji su svoje prve korake u nauci pravili kroz rad astronomske, arheološke, biološke, etnološke, geografske, geološke, istorijske, speleološke grupe, grupe za program ishrane u prirodi, kao i mnogih drugih. Borave u prirodi i šetave sa prirodom mladi ljudi u svih ovih godina imali priliku da istraže za njih nepoznate oblasti nauke i sveta koji ih okružuje.

Uspešan i zanimljiv rad Kluba u Valjevu ubrzo doprinosi da se ova ideja proširi veoma brzo kroz celu Srbiju i druge delove tadašnje Jugoslavije, pa se sli na udruženja formiraju u mnogim mestima (Ljubovija, Loznica, Beograd, Bor, Kragujevac, Aleksandrovac, Aleksinac, Leskovac, Sarajevo, Tuzla, Koper, Zagreb, Bitola, Subotica, Zaječar, Novi Sad, Bačka Topola, Mionica...). No, već nakon šest godina javlja se potreba za povezivanjem rada svih klubova i društava, pa se formira republička organizacija - Mladi istraživači Srbije. Tih godina se širom tadašnje Jugoslavije organizuju omladinske istraživačke akcije na kojima se proučavaju uslovi života ljudi, životni svet, reljef, rudni resursi, posmatraju zvezde... Mnogi mladi ljudi tada formiraju svoje buduće profesionalno usmerenje, stiču prijateljstva i ljubavi. Početkom osamdesetih istraživački pokret je vitalan i dinamičan. Pokreće se formiranje specifične institucije - Stanice mladih istraživača u selu Petnica kod Valjeva. Ovaj projekat ubrzo prevazilazi sve u početku definisane okvire i transformiše se u samostalnu instituciju - Istraživačku stanicu Petnica.

Mladi istraživači su prerasli u pokret kojem se priključivalo sve više mladih. Uspevali su da prešave u svim vremenima i uslovima. Menjali su se, prilagođavali novim potrebama zaljubljenika u

prirodu i nauku, ali su sve vreme bili i avangardni, donosili su nove ideje i novu pokretu-ku energiju.

Za razliku od učestvovanja na seminarima i kampovima (kao što su, na primer, programi u Petnici), članstvo u nekom od društava mladih istraživača nudi kontinuirani rad i druženje, celogodišnji rad i priliku za učestvovanje u različitim nivoima i oblicima društvenog angažovanja. Tako se skoro svakodnevno učestvuje u realizaciji nekog od segmenata naučno-istraživačkog rada kao što su pripreme za nove projekte, kampove, obrada i analiza prikupljenih podataka, organizacija izložbi, popularnih predavanja, ali i aktivnosti u promociji sopstvenog rada, obezbeđivanju opreme i uslova za rad i sl.

Najčešće se sve ove aktivnosti preklapaju. Članovi istraživačkih klubova i organizacija se ne bave samo konkretnim istraživanjima, već i pripremanjem i tehničkom realizacijom svih svojih raznovrsnih aktivnosti. Tu se kriju zanimljivi poslovi traženja i obezbeđivanja lokacija za akcije i terenske aktivnosti, mesta za boravak i rad, hrane, prevoza, neophodne opreme i raznih drugih elemenata neophodnih za funkcionisanje njihove organizacije. Rad je bogatiji, naučnici se mnogo više iskustva su raznovrsnija. Istraživačka organizacija je i kolektivno osmišljenog i racionalnog rada gde je nužno biti skroman i jasan u zahtevima i planovima i biti spreman da se nista ne dobija lako i jednostavno, da se za sve valja potruditi i pomučiti...

Sve ove godine Pokret mladih istraživača je manifestovao stvaralačku energiju mladih ljudi koji ga čine i sposobnost slobodne inicijative i fleksibilnosti. Svaka nova generacija članova koji se neprekidno uključuju u rad istraživačkih klubova i organizacija unosi svoje sveže ideje i rad i druženje zanimljivijim i bogatijim. Tridesetpet godina postojanja ovakve krajnje neobične forme organizovanja mladih u Srbiji u vremenima velikih teškoća i promena, dokaz je vrednosti ideje i potrebe da se u svakoj sredini gde postoje mladi ljudi zainteresovani za nauku pokušaju učiniti nešto na njihovom okupljanju i organizovanju u trajne oblike rada. Klubovi i društva mladih istraživača sada su definitivno pozitivan i savremen izazov za srednjoškolske i studente koji žele da kroz istraživački rad proširuju, menjaju i obogaćuju svoja znanja i iskustva, ostvaruju kontakte sa drugim sredinama i vršnjacima sličnih ili različitih interesovanja i inicijativa

[jubilee]

35th anniversary of Valjevo Young Researchers' Club

In 1969 something important and (for that time) pretty untypical happened. A group of local students and young people decided to make a local club of young people interested in science and natural phenomena. Soon after foundation this club started a broad activities focused on studying local caves, rare plants, protected animals, traditional culture and customs, astronomy, etc. A number of professional scientists recognized such initiative as something valuable and decided to support the Club. The first summer science camps organized by the Club promoted the initiative and, within a couple of years, many new similar clubs had been established in other cities of former Yugoslavia. A national-level organization, named "The Movement of Young Researchers", and later "Young Researchers of Serbia" continued locally initiated programs and improved them to much complex and better organized national and international camps and activities. The existence and values of this youth organization were the truly roots of the Petnica Science Center.

In this short article, **Nikola Bo`ić**, student of Astronomy and active member of still existing Club of Young Researchers in Valjevo, explains the history and actual problems and projects of this organization. He pointed to the values and experiences that club's activities offer to young members. "Thirty five years of continual activity of the Club during the time of great difficulties, changes, and challenges is the proof of the value of its basic ideas and principles", says Nikola